ODPOWIEDZI I SCHEMAT PUNKTOWANIA
WIEDZA O SPOŁECZEŃSTWIE
POZIOM ROZSZERZONY

Sierpień 2011
Zadania 1–23 (50 pkt)

Zasady oceniania:
- za rozwiązanie zadań z arkusza poziomu rozszerzonego można uzyskać maksymalnie 50 punktów (za część testową – 20 punktów, za część z materiałami źródłowymi – 10 punktów, za wypracowanie – 20 punktów),
- model odpowiedzi uwzględnia jej zakres merytoryczny, ale nie jest ścisłym wzorem sformułowania (poza odpowiedziami jednowyrazowymi i do zadań zamkniętych), uznaje się każdą inną pełną i poprawną merytorycznie odpowiedź, przyznając za nią maksymalną liczbę punktów,
- za odpowiedzi do poszczególnych zadań przyznaje się wyłącznie pełne punkty,
- za zadania bądź części zadań oceniane w skali 0-1, punkt przyznaje się wyłącznie za odpowiedź w pełni poprawną,
- za zadania, za które można przyznać więcej niż jeden punkt, przyznaje się tyle punktów, ile prawidłowych elementów odpowiedzi (zgodnie z wyszczególnieniem w kluczu) przedstawił zdający,
- jeżeli podane w odpowiedzi informacje (również dodatkowe, które nie wynikają z polecenia w zadaniu) świadczą o zupełnym braku zrozumienia omawianego zagadnienia i zaprzeczają udzielonej prawidłowej odpowiedzi, odpowiedź taką należy ocenić na zero punktów,
- w zadaniach zamkniętych nie przyznajemy punktu, jeśli zaznaczono więcej odpowiedzi niż wynika to z polecenia a także jeśli zaznaczono lub wpisano – obok poprawnej (-ych) – także odpowiedź niepoprawną,
- informacje podane w nawiasach kwadratowych mają charakter alternatywny.

<table>
<tr><th rowspan="2">Zadanie</th><th colspan="3" rowspan="2">Model odpowiedzi</th><th colspan="2">Schemat punktowania</th></tr>
<tr><th>Zasady przyznawania punktów</th><th>Punkty</th></tr>
<tr><td>1.</td><td colspan="3">C.</td><td>1 pkt za poprawną odpowiedź</td><td>0–1</td></tr>
<tr><td rowspan="3">2.</td><td>Kaszubi</td><td>mniejszość posługująca się językiem regionalnym</td><td>1</td><td rowspan="3">1 pkt za dwa poprawnie uzupełnione wiersze tabeli
2 pkt za wszystkie poprawnie uzupełnione wiersze tabeli</td><td rowspan="3">0–2</td></tr>
<tr><td>Białorusini</td><td>mniejszość narodowa</td><td>3</td></tr>
<tr><td>Litwini</td><td>mniejszość narodowa</td><td>2</td></tr>
</table>

<table>
<tr><td rowspan="3">3.</td><td>Wielka Brytania</td><td>monarchia</td><td>gabinetowo-parlamentarny [parlamentarno-gabinetowy / westminsterski]</td><td>państwo unitarne</td><td rowspan="3">1 pkt za trzy poprawne odpowiedzi
2 pkt za wszystkie poprawne odpowiedzi</td><td rowspan="3">0–2</td></tr>
<tr><td>Stany Zjednoczone Ameryki</td><td>republika</td><td>Prezydencki</td><td>federacja [państwo złożone]</td></tr>
<tr><td>Francja</td><td>republika</td><td>półprezydencki [parlamentarno-prezydencki / semiprezydencki / mieszany]</td><td>państwo unitarne [scentralizowane]</td></tr>
<tr><td>4.</td><td colspan="4">A. Chile
B. Hiszpania
C. Portugalia</td><td>1 pkt za wszystkie poprawne przyporządkowania</td><td>0–1</td></tr>
<tr><td>5.</td><td colspan="4">A. zasada wyborów większościowych [wybory większościowe]
B. Prezydent RP [Prezydent Rzeczypospolitej (Polskiej)] i Senat RP
C. Zastosowanie tej zasady w Wielkiej Brytanii powoduje, że wzmacnia się system dwupartyjny [partie trzecie mają mniejsze szanse na wprowadzenie swoich przedstawicieli do parlamentu]
* Nie przyznaje się punktów, jeśli w podpunkcie A podano nieprawidłową odpowiedź. W podpunkcie C należy przyznać punkty za każde sformułowanie oddające powyższy sens.</td><td>1 pkt za poprawne odpowiedzi w dwóch podpunktach
2 pkt za wszystkie poprawne odpowiedzi</td><td>0–2</td></tr>
<tr><td>6.</td><td colspan="4">A. nominacyjna [kreacyjna]
B. kontrolna</td><td>1 pkt za dwie poprawne odpowiedzi</td><td>0–1</td></tr>
<tr><td>7.</td><td colspan="4">B., E.</td><td>1 pkt za dwie poprawne odpowiedzi</td><td>0–1</td></tr>
<tr><td>8.</td><td colspan="4">A. – 1
B. – 3
C. – 4
D. – 2</td><td>1 pkt za poprawne uszeregowanie</td><td>0–1</td></tr>
<tr><td>9.</td><td colspan="4">A. prawda
B. prawda
C. fałsz</td><td>1 pkt za wszystkie poprawne przyporządkowania</td><td>0–1</td></tr>
<tr><td>10.</td><td colspan="4">Dwie z trzech:
- termin rozpatrywania ustawy przez Senat (w ustawie zwykłej 30 dni, w budżetowej – 20)
- brak możliwości odrzucenia ustawy [weta zawieszającego] przez Senat RP w przypadku ustawy budżetowej
- brak prawa inicjatywy ustawodawczej Senatu RP w przypadku ustawy budżetowej</td><td>1 pkt za jedną poprawną różnicę
2 pkt za dwie poprawne różnice</td><td>0–2</td></tr>
<tr><td>11.</td><td colspan="4">C.</td><td>1 pkt za poprawną odpowiedź</td><td>0–1</td></tr>
<tr><td>12.</td><td colspan="4">D.</td><td>1 pkt za poprawną odpowiedź</td><td>0–1</td></tr>
</table>

13.		Traktat paryski – C. Traktat rzymski – D. Traktat waszyngtoński – B.	1 pkt za wszystkie poprawne przyporządkowania	**0–1**
14.		B.	1 pkt za poprawną odpowiedź	**0–1**
15.		A. Grecja [Republika Grecka], 1 B. Turcja [Republika Turcji], 6 C. Rumunia, 4	1 pkt za dwa poprawnie uzupełnione wiersze tabeli 2 pkt za wszystkie poprawnie uzupełnione wiersze tabeli	**0–2**
16.		nierówność kobiet w życiu rodzinnym [brak równości płci]	1 pkt za poprawną odpowiedź	**0–1**
17.		Charakter NGOsów sprzyja skuteczności w ochronie praw człowieka, gdyż w przeciwieństwie do państw, w których prawa człowieka ulegają upolitycznieniu, a których rządy w tych sprawach zbyt często idą na kompromis lub zachowują powściągliwość, NGOsy nie są zobligowane do brania pod uwagę negatywnego wpływu konkretnych problemów praw człowieka na stosunki międzypaństwowe. ** Należy uznać każdą odpowiedź oddającą powyższy sens.*	1 pkt za poprawną odpowiedź	**0–1**
18.	**A.**	Meksyk	1 pkt za poprawną odpowiedź	**0–2**
	B.	Wśród państw, w których niewielki odsetek respondentów opowiada się za swobodą wyznania są zarówno kraje z dominacją wśród ich społeczeństw religii chrześcijańskiej (30% Ukraina), jak i muzułmańskiej (31% Egipt). **lub** Wysoki odsetek zwolenników swobody wyznania jest w Polsce (77%), czyli kraju gdzie dominuje wśród społeczeństwa chrześcijaństwo oraz w Turcji (80%), gdzie w sposób analogiczny dominuje islam. **lub** W krajach o dominacji wśród społeczeństwa chrześcijaństwa odsetek opowiadających się za swobodą wyznania waha się od 30% (Ukraina) do 77% (Polska), podobnie jak w krajach, gdzie społeczeństwa są muzułmańskie – od 31% (Egipt) do 80% (Turcja). **Nie przyznajemy punktu, jeśli z zapisu odpowiedzi będzie wynikało, iż zdający uważa przywołane państwa za państwa wyznaniowe (np. Turcja – kraj muzułmański)*	1 pkt za poprawną odpowiedź	

19.		Przykładowe odpowiedzi: - Prawa człowieka przestają być ważne, gdy nacisk na ich ochronę mógłby zagrozić interesom gospodarczym; przykład: kontakty gospodarcze państw UE z Chinami - Prawa człowieka są relatywistycznie traktowane w obliczu walki z terroryzmem [w sytuacji walki o prymat w świecie/ w sytuacji chęci zakonserwowania własnej pozycji w stosunkach międzynarodowych]; przykład: przetrzymywanie przez USA więźniów w Iraku, Afganistanie i bazie Guantanamo [wspieranie przez USA państw sojuszniczych, które łamią prawa swych obywateli]. ** Należy uznać każdą poprawną merytorycznie i logicznie odpowiedź wynikającą z tekstu.*	po 1 pkt za poprawne wskazanie przyczyny i przykładu	**0–2**
20.	**A.**	wojna rosyjsko-gruzińska [działania militarne Rosji w obronie obszarów separatystycznych formalnie stanowiących terytorium Gruzji]	1 pkt za poprawną odpowiedź	**0–2**
	B.	Abchazja i Osetia Południowa formalnie są częścią terytorium Gruzji, ale w praktyce są to państwa separatystyczne uznawane wyłącznie przez kilka krajów świata. ** Należy uznać każdą odpowiedź oddającą powyższy sens.*	1 pkt za poprawną odpowiedź	
21.		Przykładowe odpowiedzi (dwie z trzech): - faszyzm i komunizm powstały jako polityczne wcielenie alternatywy „wolność-bezpieczeństwo” - alternatywa „wolność-bezpieczeństwo” tworzyła niebezpieczeństwo dla tych, których właśnie miała przed nim chronić [środki bezpieczeństwa – jeśli tylko towarzyszy im ograniczenie wolności – mają tendencję do tego, by stawać się źródłem zagrożenia dla tych, którym miały zapewnić bezpieczeństwo] - gdy uwierzy się, że bezpieczeństwo może być ustanowione tylko w wyniku ograniczenia wolności nie ma od tego typu myślenia odwrotu ** Należy uznać poprawne merytorycznie i logicznie argumenty wynikające z tekstu.*	1 pkt za poprawne wskazanie dwóch argumentów	**0–1**
22.		Społeczeństwo polskie nie akceptuje wszystkich form szerzenia demokracji w świecie, gdyż aż 73% odrzuca możliwość wprowadzenia demokracji w państwach niedemokratycznych poprzez różne formy nacisku. ** Należy uznać każdą odpowiedź oddającą powyższy sens.*	1 pkt za poprawną odpowiedź wraz z danymi	**0–1**

<table>
<tr><td colspan="2" rowspan="2">23.</td><td colspan="2">I – treść, II – styl i język, III - kompozycja</td><td rowspan="11">0–20</td></tr>
<tr><td colspan="2">Zdający:</td></tr>
<tr><td colspan="4">Temat 1: Scharakteryzuj stan przestrzegania prawa człowieka we współczesnym świecie na wybranych przykładach z trzech różnych kontynentów i zaproponuj działania mające na celu jego poprawę.</td></tr>
<tr><td rowspan="5"></td><td rowspan="3">I</td><td>A. Charakteryzuje stan przestrzegania praw człowieka na wybranych przykładach z trzech różnych kontynentów.</td><td>0-4 pkt za charakterystykę stanu przestrzegania praw człowieka na każdym kontynencie (0–12)</td></tr>
<tr><td>B. Projektuje działania, które mogą poprawić stan przestrzegania praw człowieka.</td><td>0-1 pkt za poprawne wskazanie działania
0-2 pkt za poprawne wskazanie i charakterystykę działania (0–4)</td></tr>
<tr><td>C. Zamieszcza we właściwych kontekstach przykłady z minimum dwóch źródeł.</td><td>po 1 pkt za każde wykorzystanie źródła (0–2)</td></tr>
<tr><td>II</td><td>D. Stosuje poprawny język wypowiedzi.</td><td>(0–1)</td></tr>
<tr><td>III</td><td>E. Przedstawia treści w sposób przemyślany, spójny i logiczny (właściwa struktura pracy).</td><td>(0–1)</td></tr>
<tr><td colspan="4">Temat 2: Scharakteryzuj na wybranych czterech przykładach działalność organizacji pozarządowych w obronie praw człowieka i dokonaj jej oceny pod względem skuteczności.</td></tr>
<tr><td rowspan="5"></td><td rowspan="3">I</td><td>A. Charakteryzuje działalność organizacji pozarządowych w obronie praw człowieka na wybranych czterech przykładach.</td><td>0-3 pkt za charakterystykę działalności organizacji pozarządowych w obronie praw człowieka wraz z przykładem (0–12)</td></tr>
<tr><td>B. Dokonuje oceny działalności organizacji pozarządowych w obronie praw człowieka pod względem skuteczności.</td><td>0-4 za dokonanie oceny</td></tr>
<tr><td>C. Zamieszcza we właściwych kontekstach przykłady z minimum dwóch źródeł.</td><td>po 1 pkt za każde wykorzystanie źródła (0–2)</td></tr>
<tr><td>II</td><td>D. Stosuje poprawny język wypowiedzi.</td><td>(0–1)</td></tr>
<tr><td>III</td><td>E. Przedstawia treści w sposób przemyślany, spójny i logiczny (właściwa struktura pracy).</td><td>po 1 pkt za każde wykorzystanie źródła (0–2)</td></tr>
</table>